

ОСОБИСТІСНІ ЧИННИКИ У ВИБОРІ СТРАТЕГІЇ стилів ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

**Торба Н.Г., к.п.н., доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» НАПН України**

В психологічній науці (Г. Олпорт, Р. Кацавець, О. Шахова О. Столяренко та інші) проблема стилю життєдіяльності розглядається досить широко, проте актуальним залишається питання психічної детермінації стильових особливостей поведінки людини в тій чи іншій ситуації, та її активності загалом.

Стиль життєдіяльності людини визначається як певний спосіб життя, що характеризується власною унікальністю та своєрідними особливостями та поєднує всі сфери життєдіяльності індивіда, прояви активності та поведінки. Відповідно, характерні тій чи іншій людині стильові особливості життєдіяльності формуються в процесі розвитку та індивідуалізації особистості через вплив соціальних умов, отриманого індивідуального та соціального досвіду, особливості ціннісно-сміслової сфери, життєві орієнтації, мотиви та норми поведінки [4; 7].

Підвищення зацікавленості до проблеми конфліктів неабиякою мірою пов'язане зі зростанням напруженості в різних сферах соціально-економічної дійсності, яка характеризується постійними змінами, ставить перед кожним індивідумом складне завдання постійної адаптації до мінливих умов існування з метою побудови оптимальної конструктивної життєвої стратегії.

Специфіка та результативність розв'язання протиріч, поведінка особистості в конфлікті залежать від багатьох факторів, серед яких важливе місце займають особистісні особливості їх учасників. Останні наукові дослідження конфліктної поведінки сприяли виділенню поведінкових рис особливості, які були об'єднанні за певними ознаками – гендерними, характерологічними, типами темпераменту тощо.

Якщо говорити про стильові особливості життєдіяльності особистості, то варто зазначити, що вони утворюються та формуються в певний період

онтогенетичного розвитку саме через встановлення взаємодії особистості з об'єктами та суб'єктами оточуючого світу [5; 7].

Для характеристики поведінки особистості, її прогнозованості у значному спектрі ситуацій, включаючи й конфліктні, важливе значення має становлення у неї стильових особливостей (стилів) життєдіяльності. Ці особливості забезпечують ефективне пристосування людини до умов зовнішнього та внутрішнього середовища та підвищення ефективності її діяльності, спілкування та поведінки.

Спілкування суб'єктів в ситуаціях конфліктного характеру обумовлює становлення відповідних стилів поведінки – стійких способів її здійснення у типових умовах, що відбуваються на основі реалізації внутрішньої мотивації (конкуренція, пристосування, компроміс, ухилення, співробітництво).

Досліджуючи проблему психологічної детермінації використання зазначених стилів, можна припустили їх зв'язок з рівнем тривожності особистості.

Тривожність – це психологічна особливість, яка полягає у підвищеній схильності відчувати певне занепокоєння у різних ситуаціях життєдіяльності. Серед видів тривожності виділяють особистісну та ситуативну.

Умови воєнного стану можуть створювати надзвичайні ситуації, які впливають на педагогічний колектив. Важливо враховувати, що в таких умовах психологічний тиск та нестабільність можуть призводити до збільшення конфліктів. Можна виділити кілька напрямків, щодо управління та попередження конфліктів у педагогічному колективі в умовах воєнного стану:

1. Комунікація та інформація: Забезпечити регулярну та відкриту комунікацію. Розповідати працівникам про зміни в умовах роботи та будь-які рішення, пов'язані з воєнним станом. Підкреслити важливість взаємодії та взаємодопомоги в цей важкий період.

2. Психологічна підтримка: Надати доступ до психологічної підтримки для співробітників, оскільки стрес та неспокій можуть призводити до конфліктів. Організувати сесії тренінгу із подолання стресових станів та удосконалення комунікаційних навичок.

3. Створення командного духу: Заохочування до взаємодопомоги та співпраці між членами колективу. Організувати командні заходи, щоб підсилити почуття спільності та колективного відповідальності.

Для ефективної роботи педагогічного колективу, доцільними заходи по запобіганню конфліктним ситуаціям. Необхідно сформулювати чітку структуру комунікаційних ліній, ознайомити з нею весь колектив, ефективним є також створення системи щоденних координацій між керівництвом та педагогами для створення пріоритетних напрямків у роботі на день, тиждень, місяць. Важливо розуміти що стабільність в діяльності педагога для подолання стресової напруги має важливе значення.

Стан воєнного стану умовах війни РФ проти України може створити в педагогічному колективі великі проблеми, і треба мати на увазі що конфліктних суперечок не уникнути.

Від ефективності подолання та попередження конфліктів залежить стабільність у діяльності освітнього закладу, на це впливають: масштаб дисфункціональних наслідків, усунення причин суперечностей, вірогідність суперечливих зіткнень. [1, С.87-92].

Управління конфліктами є одним з напрямків діяльності освітніх закладів. Від конфліктологічної компетентності педагогів та керівництва залежить успіх у вирішенні складних завдань які обумовлені ситуацією воєнного стану, а також створення певного соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі.

Список використаних джерел

1. Євтушенко Г.І., Ватоян А.М., Єрємін М.А. 3 Формування колективу організації як основа ефективного управління персоналом. Вісник Херсонського державного університету.2019. №36. С.87-92
2. Орлов В.Ф., Отич О.М., Фурса О.О. Закономірності виникнення, розвитку та розв'язання конфліктів у навчально-виховному процесі вищих закладів освіти. Психологія конфлікту. 2008. С.53
3. Управління конфліктами: психологічний аналіз, Освіта:UA, доступно 05.04.2012 <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/29312/>

4. Стилї життя: панорама змін: монографія 31 / за ред. М.О. Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2008. 4-65 с.
5. Хохліна О.П. 34 Проблема стильових особливостей життєдіяльності людини у контексті її онтогенетичного розвитку. *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. пр. № 4. К. Полтава, 2012. С. 62-74.
6. Хохліна О.П.35 Проблема змісту базових категорій психології. *Юридична психологія*. Київ, 2017. № 1. С. 21-34.
7. Хохліна О.П., Помиткіна Л.В. 36 Стильові особливості спілкування студентів та їх психологічна зумовленість. Соціальні комунікації в інноваційному освітньому просторі: теоретичні та прикладні аспекти: колективна монографія. К.: Талком, 2020. 63-77 с.
8. Стилї життя: панорама змін: монографія / за ред. М.О. Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2008. 4-65 с.